

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Locuint'a Redactorului:
si
Cancelari'a Redactiunii:
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulul intregu. . . 15 fl.

Pentru Romanii'a:
4 galb. pro anu, — 2 galb. pro 1/2
de anu, — si 1 galb. pro 1/4 de anu

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesca care publicati-
une separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costă 10 cr.

Procesulu de presa alu redactorului „Fede- ratiunii“*)

pertratatu la curtea juratiloru d'in Pest'a in 7 l. c.

Articlii citati ataca afara de acest'a inca si constitutiunea, câ-ci acitia la stramutarea ei violenta si provoca la nesupu-
nere contr'a superiorității legali.

Mi luai permissiunea chiaru mai nainte de a apretiuil
consecintiele practice a le unității guvernamentali, cari pro-
vinu d'in Uniune, si cari consistu in ace'a, că Transilvani'a, ab-
dicandu in urm'a uniunei de legislatiunea sa propria, regimulu
sêu propriu de mai nainte, si-ererceza dreptulu sêu de le-
gislatiune de aci incolo numai in comunitate cu poporele Un-
gariiei, in diet'a comune si prin ministeriulu responsabilu ma-
giaru, si se guverneza d'impreuna cu celelalte părți a le
Ungariiei in tote ramurile administratiunei publice.

Natiunea nostra nu se tiene de acele, cari numai in tem-
pulu mai nou si-a capetatu viet'a loru constitutiunale, si si-
posiedu legile loru fundamentali, cuprinse tote in unu docu-
mentu publicu, in una carta, ci ea se tiene de acele, cari se
bucura de una constitutiune milenaria si cari si-au creatu
un'a si alt'a d'intre legile fundamentali d'in casu in casu, du-
pa esigintiele relatiuniloru particulare.

Cu tote aceste-a, desi legile nostre fundamentali nu
sunt cuprinse in una carta constitutiunale, este siguru, că
tote legile acele, cari dupa natur'a si fienti'a loru determina
sêu poterea si drepturile domnitorulu, sêu participarea na-
tiunei in legislatiune si guvern, sunt legile nostre fundamen-
tali, si ca atari sunt una parte esentiale a constitutiunei
nostre.

Una asemenea lege este legea uniunei, carea a intrunitu
ambele tiere in unu statu unitariu, carea a regulatu sfer'a de
activitate legislativa pentru poporele tierii intrunite, si carea
a determinatu cerculu si modalitățile puterii esecutive si a
intensiatu unitatea guvernarii.

Una asemenea atacare a Uniunei, precum s'a comisu in
articlii incriminati nu este alta ce, decâtu una atacare a con-
stitutiunei nostre, nu alta ce, decâtu unu atentatu, care
si-a propusu de scopu stramformarea violenta a
constitutiunei nostre si una acitiare la nesupu-
nere facia cu superioritatea legale.

Câ-ci celu ce voiesce a resturnă Uniunea prin una
agitatiune directa afara de calea ordinarea a legislati-
unei; celu ce nega dreptulu de resolutiune alu parlamentulu
comune d'in patria facia cu Transilvani'a; celu ce dechiara
de nulla poterea de dreptu si validitatea legiloru facute si cari
au se face de camer'a comune legislativa, convocata legal-
minte; in fine, celu ce imbarbata, provoca pre represintantii
Transilvaniei, precum se intempla in articulu d'in numerulu
28, ca sê parasesca cu totii diet'a d'in Pest'a si ca, depun-
du-si mandatele, sê se rentorca a casa: acelu-a nu numai că
mutileza parlamentulu patriei comuni, acestu paladiu alu con-
stitutiunei nostre comuni, ci despoia totodata chiaru pre una
parte nedespartita a tierii nostre, pre Transilvani'a, de posibi-
litatea, ca sê-si pota esercea legalminte drepturile sale asecu-
rate prin constitutiune; — cu unu cuventu: acelu-a ataca
constitutiunea nostra, agiteza pentru stramutarea ei violenta
si acitia la nesupunere facia cu superioritatea legale.

Asiè este, domniloru, eu repetu că articlii incriminati
acitia si agiteza in ori-ce directiune la actiune, la violentia!

Chiaru si punctulu de manecare, care si-l'a alesu auto-
riulu articliloru cu privire la deslipirea Transilvaniei si la
restornarea legii de Uniune, conduce la fapta, la violen-
tia, la revolutiune; câ-ci elu nu cerca ajungerea sco-
pulu sêu pre calea ordinaria legislativa, ci afara de
acest'a.

In totu casulu, este un'a d'intre nobilele misiuni a le
presei ca, avisandu la necesitatea modificarei unei legi in
vigore, sê creeze una opiniune publica, pentru ca acest'a sê
pota esercea una influintia decisiva a supr'a concluseru le-
gislatiunei.

Inse articlii cestiuati necum sê pasiesca pre terenulu
unei polemice permise, ci sub pretestulu indreptatfiei nati-
onalității romane, si-au alesu ca midi-locu pentru ajungerea
scopulu loru finale una agitatiune directa si eschisiva, calcu-
lata spre ocuparea terenulu.

Fapt'a se agraveza prin impregiurarea, că fia-carele
d'intre articlii incriminati denega dreptulu de concluse alu
parlamentulu magiaru, că, prin urmare, pentru esecutarea
planuriloru sale, autorulu nu a avutu inainte-a ochiloru le-
gislatiunea constitutiunale, ne recunoscuta prin d'insulu, ci
stimulatiunea poporulu romanu, pre carea o-a
si acitiatu in totu modulu posibilu.

*) A vedè nr. tr.

Articlii incriminati acitia a nume: contr'a regimulu
lui respnsabile magiaru, câ-ci acestu-a, fără in-
doiela pentru a fi espusu urei, este invinovatitu in articulu
d'in nr. 25, de a guvernă in unu modu absolutisticu in Tran-
silvani'a, ace'a ce nu insemneza alta-ce decâtu unu arbitriu
nemarginitu alu vointiei libere; câ-ci mesurile guvernulu,
in urm'a caroru-a se denumi in modu provisoriu si pana la
dispusetiunea ulterioare a regimulu unu altu comite sasescu
in loculu celui de mai de nainte, sunt numite in acelu-a-si ar-
ticlu impunsetura de pumnalu, calcare de le-
ge; câ-ci in nr. 38, unde sub cuvintele Bud'a-Pest'a se in-
tielege regimulu magiaru, acestu-a este depinsu ca atare,
care nu cunosece neci dreptu nece gratia, si facia cu carele nu
remane pentru Romanii d'in Transilvani'a decâtu a-si ape-
ră celu putienu vetrele si altarieteloru.

In fine, câ-ci in acelu-a-si articlu regimulu magiaru
este danuciatu de a fi cumperatu pre cei doue-dieci de
represintanti ai Romaniloru d'in Transilvani'a pentru ca
trei milioane de insi sê devina sclavi ai secle-
loru trecute.

Articlii acitia, a fara de acest'a, contr'a legisla-
tiunei; câ-ci unii membri particulari ai acelei-a sunt de-
semnati in nr. 25 ca atari, cari au abusat de increderea ale-
gatoriloru loru in unu modu nerusinatu; câ-ci in nr. 28 si
sunt numiti preste totu ca atari, a caroru-a missiune ar' fi,
„a despoia pre natiunea romana de patria si de drepturile
sale“; câ-ci una parte a legislatiunei este incriminata in nr.
38 de a fi devenitu „mercenaria a regimulu“, éra despre le-
gislatiunea insa-si se dice, „că parlamentulu magiaru nu a
facutu in decursulu a doi ani de peccate nimicu, de câtu că a
datu ministeriulu mana libera a supr'a Transilvaniei, elu inse
tace si ride.“

Nu e de lipsa, ca sê illustrezu amaretiunea si ghimpulu
acestei batjocure, câ-ci sciù, că judicat'a sanetosa a domni-
loru jurati o va fi intielesu indata, vedindu, că acestu articlu
infatisieza atât de aproape pre unu poporu de mai si mii, ca-
si candu ar' fi in cea mai mare grige si angore despre patri-
a sa, altariulu sêu, natiunalitatea sa, intrega esistinti'a sa,
punendu-lu facia cu unu parlamentu, care l'a despoiatu de liber-
tatea sa si carele ride a supr'a acestei fapte cu una indestu-
lire diabolica.

Acesti articlii acitia mai vertosu prin sarcasmulu, prin
care se intentiuneza devierea de la calea legii a barbatiloru sasi
si romani, cari au urmatu flamur'a ordinii si legii constitu-
tiunali, a nume:

dicundu-se in articulu d'in Nr. 25 despre ace'a parte a
sasiloru, că „se tèrescu d'inainte-a celoru deveniti la putere
si le saruta manele si picioarele“;

incriminandu-se in Nr. 38 partea cu sentimente consti-
tutiunali si care respecteza legea, că „se incerca a vinde dre-
pturile Romaniloru“ si fiindu acest'a caracterisata ca-si cum
ar' avè una nesuintia impia, despotica si machia-
velistica.

Agitatiunea, care si de altmintrea miscă tote pietrele,
se mai incoroneza prin acea, că Romanii d'in Transilvani'a,
sub pretestu că libertatea, patria, altariulu si tota esistinti'a
loru ar' stă in periculu, se provoca directu la actiune.

Asemene provocare contine articulu d'in nr. 28, in
care represintantii romaniloru d'in Transilvani'a sunt provo-
cati, „pre langa amenintiarea pre intielesu a cu
pedeps'a de morte, ca cu totii sê parasesca diet'a d'in
Pest'a, sê-si depuna mandatele si sê se intorca a casa; si totu
odata ca sanctiune se adauge: „alta mantuintia pentru ei nu
vedemu.“

Asemene provocare si incuragiare contine urmatoriulu
pasu d'in aline'a 6 a art. nr. 38:

„Parlamentulu si ministeriulu unguiloru nu voru con-
cede nece unu dreptu la o natiune, care nu scie sê pretinda
si sê-si elupteze.“

De acesta natura este imbarbatarea cuprinse in aline'a
14 si 16 la lupt'a care ascepta pre Romanii fatia
cu guvernulu, si alu cărei resultatu aterna — dupa autoru —
de la poterea ce va desvoltă, pentru că, dupa elu, spre deter-
minarea pretiulu ori carei natiuni, ca factoru de statu, serve-
sce numai poterea ei propria.

Éra cumcâ aci nice de câtu nu se intielege poterea
morale ci poterea bruta a poporulu iritatu, se vede curatu d'in
aline'a 17, unde se face provocare la principiele si tendintiele
cari de 20 de ani nu s'au schimbatu la Romanii transilvani,
si sub cari, dupa tota tienut'a si spiretulu articliloru, nu se
pote intielege alt'a decâtu tendintiele antiuniunistiche de la
1848 si rescolările triste cari au fostu indreptate spre restor-
narea violenta a starei legali, cari au costatu pre ambele părți
atât'a sange si atât'a sacrificio, si despre a le căroru scene
senguratece istorii a

arunca vèlulu uitarei pote numai pentru a crutià seclulu
nostru.

Asemene incuragiare contine in fine aline'a 22 nr. 38,
unde Romanii Transilvani, in fati'a periculu ce-i ascepta, se
provoca a-si manifestă câtu mai curendu detorintiele cătra
sine insi-si, cătra posteritate, Dumnedieu si patria, ca sê
ajunga la mangaiarea, că libertatea loru politica nu s'a
pierdutu.

Onorati Domni Jurati! Speru că mi-a succesu a docu-
mentă d'in articlii incriminati si d'in dismembrarea loru, că
ei intr'adeveru lovescu in § 6 alu legii de presa si contienu
fără indoiela gravulu delictu descrisu in acelu §-u.

Speru că mi-a succesu a ve convinge,
că acelu, care staruiesce pre calea agitatiunei, care
cade afara de calea ordinaria a legelatiunei, a dissolve unu
ne a basata pre legi sancțiunite si realisata in prasse care a
intr'unitu Transilvani'a si Ungari'a sub unu guvern si le-au
impreunatu intr'unu statu;

că acelu, care ataca cu intentiune rea si cu tendintia
destructiva unu ne a, care prin satorirea dreptulu legela-
tivu si de guvernare alu poporeloru statulu unicu ungurescu
a devenitu o parte insemnata a legiloru fundamentali si a con-
stitutiunei patriei nostre;

că acelu, care nega dreptulu de conclusiune nedisputa-
bilu alu legelatiunei si validitatea legiloru aduse pre cale
constitutiunale si sancțiunate de regele nostru incoronatu, si
cuteza a medioloci restornarea acestor'a;

că unu atare omu, dîcu, agiteza in fapta pentru dessol-
verea factica a deplinei unităti de statu care esiste intre Tran-
silvani'a si Ungari'a, sêu a acelei unităti de guvern de
statu, care, multiemita ceriulu, legea sancțiunata a satorit'o
intre ambele patrie multu cercate; — că atare omu atîtia si
agiteza pentru schimbarea violenta a constitutiunei si pentru
nesupunere la autoritățile legali si prin acest'a comite de-
lictulu gravu si detestabilu, care se cercuscire in §. 6. alu le-
gei de presa.

Inainte de a-mi face acum propunerea finale, mai de-
torescu onoratulu scaunu de jurati o espicatiune.

Articlii acusatati au aparatu in foi'a incriminati fără sub-
scrierea si numirea autoriloru, si asiè misiunea cercetarei a
fostu de a scruta pre autoru in urm'a insinuarei plansorei
mele.

Inse dupa cum v'a placutu a vedè d'in actulu de acusa-
tiune, sciricirea judelui cercetatoriu n'a dusu in acesta direp-
tiune la neci unu resultatu, pentru că acusatulu, dlu Alesan-
dru Romanu, ca redactoriu respundictoriu, proprietariu si edi-
toriu alu foiei „Federatiunea“, nice la provocare repetita n'a
numitu pre autorulu articliloru d'in cestiuone, ba, dupa atesta-
rea protocolulu de ascultare, au luat directu asupra-si res-
ponsabilitatea pentru articlii.

In asemenea casu, daca adeca autorulu nu se pote trage
la respundere, devine necesaria aplicarea §. 83.

Acestu §. alu legii suna: „Pentru ori care articulu,
s. c. l.“

Procederea si pasiulu meu se baseza asiedara pre o or-
denatiune chiara a legii daca mi-am indreptatu acusa con-
tr'a dlu Alexandru Romanu, ca redactoru respundictoriu,
editoriu si proprietariu alu „Federatiunei“, pentru că in ace-
sta calitate a sa greutatea respnsabilitatei lu-privesce pre
dinsulu pentru tote delicteloru cari se comitu in foi'a sa si pen-
tru cari d'in ore care cauza autorulu nu se pote trage la re-
spundere.

Cu aceste-a mi-inchiau cuventulu meu de acusa, si
credu că in cele de pan' aci am aretatu destulu de chiaru
esistinti'a delictulu incriminatu.

Nu va fi de lipsa a demustră si mai cu de amenuntulu
periculositatea si importantia in consecintia a unei asemene
agitatiuni, indreptate spre restornarea factica a unității de
statu a tierii si a legiloru ei fundamentali.

E destulu sê indegetezu simplominte la epoc'a de
la 1848.

Acum se areta simptome asemenea in anumite direptiuni
Domnii mei! Misiunea dvostre cea mai sublima, deto-
rinti'a dvostre cea mai frumoasa este a castigà legii respectu
si a pastră binele patriei nostre prin esercerea drepta si tie-
pena a poterei judecatoresci pusa de lege in manile dvostre,
si eu sum convinsu in adenculu animei mele, că dvostre ca
cetationi liberi ai unei tiere libere, veti esercè poterea jude-
catoresca pusa in manile dvostre, si in casulu presinte, asiè
precum vi va spune convingerea conscientiosa a dvostre, ono-
rea dv. cetationesca, detorinti'a dv. cătra patria si lege si
santieni'a juramentulu ce ati depusu.

Dupa aceste-a rogarea mea finale este, ca dvostre, in
intielesulu actulu meu de acusatune, sê binevoiti a dechiară
pre acusatulu d. Alexandru Romanu, ca pre redactoriulu,

editorialul și proprietariul foii intitulată „Federatiunea“, de vinovat în delictul atârării pentru desolvarea unității de stat și țierelor tenitorie de sant'a corona a santului Stefanu, mai departe alu agitarii pentru schimbarea violenta a constituiției și pentru neascultare de autoritatea legale.

§ (Va urmă.)

Inchiarirea dietei Ungariei.

Eri, la 10 l. c., se intrună reprezentanții a Ungariei în palatul reg. d'în Bud'a pentru a asistă la solenitatea actului de inchiarire a dietei. Pre la 1 ora intră în sala tronului Maiestatea sa regin'a, și cu putiene minute după aceea se infățișă Maiestatea sa regele și ocupându-și locul țienū următorul *cuventu de tronu*:

Domnilor! Magnati! și reprezentanti! Incetan-du lucrările legelatiunii prezente cu diu'a de asta-di, am doritu a inchiaia în persona dietei, a cărei activitate fructifera e fără de exemplu în istoria de mai multe sute de ani a Ungariei.

Intre împregiurări grele și serioase v'am conchi-amatu înainte de ast'a cu trei ani pentru deslegarea unei probleme grele.

Scopulu și nesuint'a comune ni-a fostu: a deslegă toate cestiunile, cari, nu numai d'în timpurile cele mai de aproape ci de seculi, au fostu îsvorele ne'ncrederei, langedîrei și a le frecărilor.

Și cu toate că prejudețiile ereditate d'în trecut, puterea datenei, gelosia produsă prin evinimente și contrastulu aparinte alu intereselor au mai adausu incurcatur'a situațiunii, totu-și ni-a succesu a deslegă fericesce greu'a problema.

Alianti'a sincera a regelui și a națiunii au elupatu rezultatulu.

Dietei acestei-a i compete glori'a, că a pusu capetu nesecuritatei situațiunii politice, care condamnă la inertia cele mai nobile puteri a le națiunii. Frecările de dreptu publicu între ambele staturi a le imperiului nostru s'au substituitu prin raportulu amiciei și stimei reciproce.

Fiecare d'în ambele staturi a le monarciei austriace unguresci și-administreza de sine propriele sale afaceri publice sub unu guvernul parlamentariu constituționalu, ér' a supr'a cestiuniloru prea momentose, cari atingu afacerile comune statorite de ambe partile, fie care d'în ambele teritorie a le statului și-esecerceza influența sa constituțională în mesura egale.

Monarci'a cercându-și și gasindu-și punctulu de gravitațiune în sine însa-și propasiesce, cu putere întenerita, pre nou'a cale, alu carei scopu finale lu-formeza pacea și bunastarea, d'ara totodata și pastrarea acelei pusetiuni, care monarci'a este chiamata a o luă în sîrulu staturiloru Europei.

În modulu acest'a isvorulu d'în care au derivatu relele trecutului este astupatu și de a supr'a lui s'a radicațu monumentulu duratoriu alu credinței unguresci, alu iubirei de patria și alu moderatiunii, pre care istoria a și însemnatu unu lungu sîru de rezultate mari și binecuventate.

În urm'a încoronării mele cu coron'a stului Stefanu eredita de la strabunii mei, constituiunea unguresca a intratu în deplinetatea sa. Éra noi am restituitu vechiulu pondu și valoarea titlului regelui

ungurescu și avemu deplina convingere că prin acé-st'a imperiulu nostru nu s'a slabitu, ci și-a recastigatu numai vechiulu sîru fundamentu și putere.

Conduși de acesta convingere am statoritu titlulu monarciei nostre fatia cu straintatea corespondietorulu legiloru și factoriloru cu putere de vietia.

Cu Croati'a și Slavoni'a s'a statoritu, pre bazea complanatiunii ecuitabile a intereselor ambelor partii, o impacatiune de dreptu publicu, care a re'noitu legatur'a ce a existatu în decursu de seculi între ambele popore sorori atâtu în fericire câtu și în nefericire. Sperâmu cu incredințiară, că intim'a sinceritate a acestei legature éra-și va intrunî pentru seculi națiunea unguresca și cea croata în iubire către casa nostra regesca și către patri'a comună.

Uniunea Ungariei și a Transilvaniei a intratu în sîrulu faptelor complinite. În modulu acest'a întregitate imperiului stului Stefanu se validă într'o mesura, de care țier'a nu se bucură mai bine de trei seculi.

Un'a d'între garanțiile întregității coronei unguresci și a monarciei nostre este nou'a lege de a-perare.

La organizarea puterii de a-perare dvostră ati recunoscutu cu încredere și adença petrunđere necesitatea armatei comune, și prin acé-st'a ati înființiatu o putere de a-perare, care va scuti desvoltarea monarciei.

Pentru spriginirea acestei-a e chiamata gard'a țierei (de honved), deschidendu, în mominte de pericolu, unu nouu câmpu de activitate pentru acelu eroismu vechiu, de care paginile istoriei unguresci dau atâte-a dovedi splendide.

Consolidandu în modulu acest'a pusetiunea Ungariei și a monarciei nostre, aflâmu într'acé-st'a totodata și garanti'a păcii în afara, a cărei pastrare neturburata o insirâmu între cele mai de frunte grigi de reginte a le nostre.

Dvostră ati înaintatu desvoltarea spirituale a națiunii, creandu o lege despre educatiunea poporului, care de și pretinde sacrificie de la interesele deosebite, totu și pune bazea unui sistemul pentru educatiunea poporului, care va fi chiamatu a servi de spriginu alu înaintării spirituale și materiale a țierei.

Îndreptățirea egale, de care cetățienii statului de diferita naționalitate s'au bucuratu și pan'acum în privința politica și civile, ati estins'o și la usulu limbiloru, asigurandu prin lege pretensiunile lor, cari nu sunt în contrastu cu condițiunile guvernării și a le administratiunii justitiei.

Sperâmu cumcă credinciosii nostri de limba neunguresca și-vor află deplina leniscire în convingerea, că constituiunea asecura în modu egalu fia căru cetățienu alu statului libertatea și desvoltarea limbiloru sale materne.

Dvostră ati urmatu acé-la-și principiu alu îndreptățirii egale, candu ati estinsu exercere drepturiloru constituționali și a supr'a cetățieniloru israeliti ai țierei, cari pan'aci cunoscura numai sarcinele éra nu și binefacerele constituiunii.

La regularea raportelor între confesiunile crestine, dvostră ati luat de base principiu îndreptățirii egale civili și religioase.

Fără de a asteptă deliberarea constituțională a reformelor în justitia, care pretinde tempu mai îndelungatu, dvostră, prin statorirea noiei proceduri civile, ati facutu posibilu o administratiune rapede a justitiei și radicarea credetului.

Prin regularea și ordonarea rescumperării decimelor de vinu ati ascuratu unu momentosu ramu alu productiunii patriotice o desvoltare nedependinte.

Pre terenulu finantierulu dvostră ati aflatu cu tactu salutariu calea drepta, și votandu de una parte tote acele spese, cari le recerea administratiunea țierei și sustinerea creditului ei, ati examinat cu acuratețea bugetele substernu dietei.

Progresulu Ungariei pre terenulu materialu pana acum nu stă în proporțiune cu avutiile ei tesauri naturali; legelatiunea înse a priceputu întreg'a însemnatate a progresulu materialu.

Ea a ordonat clădirea noielor linie ferate și a inchiaiatu tratate avantajoase cu mai multe staturi straine.

Tote aceste dispusetiuni s'au facutu fără conturbarea bugetului, ba sarcinele poporului s'au pututu usura în unele privințe, pre cum de exemplu la statorirea pretului sarei.

Unu opu mare și greu a impliuitu dietei, și rezultatulu a întaritu în Noi convingerea, că bas'a, pre care s'au pututu esecuta într'unu tempu atâtu de scurtu atâte dispusetiuni salutari, posiede tote recerintiele unei vitalități depline, — că acésta basă e buna și coresponde intereselor a leverate ale națiunii.

Dnilor mei magnati și deputati!

Dupa ostenelele dîleloru trecute dvostră ve veti rentorce a casa.

Semnele ce se areta deja în aventulu spirituale și materiale alu națiunii ve potu impli animele dvostră cu o bucuria patriotica, și d'aca nu preste multu va urmă succesulu deplinu cu carele prevedinț'a încoroneza de comunu energi'a și constant'a, posteritatea și-va aduce a minte cu recunoscinti'a de acei-a cari au promovatu înflorirea patriei.

Și acuma, primiti multiamit'a Nostra regesca și împartesiți-o întregi națiuni care, spriginindu-ve cu tactulu sîru politicu tradiționalu, a facutu posibilu crearea acelor legi pre-importante, cari le sancționaramu cu puterea Nostra regesca.

Domnedieu sê perpetueze contielegerea sincera, care a produsu rezultate grandioase nu numai pre terenulu politicu, ci a intrunitu pre principe și națiune cu legamintele încrederei și iubirei, și ne a facutu sê sentîmu, că numai una națiune fericita pote avê unu principe fericitu.

Prin acé-st'a dechiarâmu inchisa dietei prezente.

Celîmu în „Buda-Pesti Közlöny“ d'în 8 decembre

Ordinulu Maj. sale c. a r. către armata.

Monarci'a are lipsa de pace. Trebuie sê scim'u a o sustienê.

Pentru acestu scopu dispusei a se presintă ambelor corpuri legelative unu proiectu de lege, conformu carui-a, în momentul necesității, locuitorii apti a manuă arm'a și-vor pune în cunpena totali-

FOISIOARA

Poesiele lui George Sionu.

(Edit. București. 1857.)

III.

Cumponindu totulu d'odată, după datin'a mea, rezultatulu sumariu e următorulu:

Deca poetulu nostru ar' fi pusu atâta diligența pentru a creă însu-și, nedependente, pe câtu s'a nevoitu a imită sîru copiă pre altulu; deca și-ar' fi castigatu nedispensabil'a, dar' totu odată amar'a convicțiune, că florile, d'în cari se implete-sce „girlanda poetiloru“, cum se exprime d'însulu în o poesia, nu cresc pro tote cărările, ca sê le pota adună *copilitiele*, fără d'în contra, cresc în locuri, unde numai cu aripe de vultur, deca me potiu exprime astufeliu, poti sê ajungi: fără indoiele atunci poetulu ar' fi creatu astu-feliu de poezie, în fati'a caror'a critic'a trebuia sê încerce greutăți pentru a se potê înalția la ele, ér' nu d'în contra, critic'a sê amble a le înalția la sine.

D'în punctulu de vedere alu materiei ce trateza, poeziele, de cari ne ocupâmu, se impartu în lirice sentimentali, umoristice, satirice și didactice. Cele mai multe poezie sunt lirice sentimentali, și cele mai puțin didactice. — Intre cele d'în urma potemu numără: „Marirea Stramosiloru“, „Triumfulu“, „Cuventulu divin“, „Limb'a romanesca“, s. a.

D'între tote, poeziele lirice sentimentale, fatia cu cele-lalte, au succesu mai bine.

Poetulu înse i lipsesce plasticitatea, i lipsesce imaginile. Esteriorulu, natur'a în obiectivitatea ei, este morta pentru poetu, elu nu o caută, cum nu cautămu pre cei morti între cei vii, ér' deca i cautămu, nu-i gasim. Elu este închis și restrinsu în sine, și exprime numai pulsatiunile sentiementului

sîru, pur'a sa subieptivitate, și numai prin sine, fără a potê luă lumea estera în ajutoriu. Dar' și aici i lipsesce ce'a ce face pre adeveratulu poetu liricu. I lipsesce acea oscilatiune a atmosferei sentiementului, ce se revesa preste versuri și le invelesce ore-cum în unu nuoru de auru, prin care ochiloru sufletesi ai cetitorului acum li se pare a vedê desvelitu totu adunculu animei, acum a întrevedê numai ca prin o cetia agitatiunile ei misteriose. I lipsesce ce'a ce mai multu se sente de câtu se pote exprime: i lipsesce profamulu, condițiune sine qua non a poeziei.

Nimicu se pote imită mai puțin ca umorulu și satir'a. Și poetulu imitandu în cele mai multe în poeziele de astu-feliu nu potiu dîce, că a fostu chiamatu a trată acésta materia.

Este greu, ba este imposibilu a face pre *Socrate furiosu*, cum numosce Jean Paul umorulu, candu nu esti înca nici Socrate celu blandu.

Poetulu satisface umorulu în forma, în câtu ride de nebuni'a și perversitatei lumii, d'în care nu se eschide nici chiaru pre sine. Elu descopere nebuniile sale totu asiê de liberu, ca și pre a le lumii în generalu. Aceste descoperiri înse sunt precugetate, sterile, anevoioase, lipsite de acelu jocu momentanu și petulante alu geniului, de acea dorere interna consumatoria ce transpare prin unu surisu amar, și care este sorgintele umorulu.

Este o mare deosebire între a ride de nebuni'a cui-va sîru chiaru și de a sa, și într'o face pre altulu sê rida. Dar' aici nu este loculu a face estetic'a umorulu, care ne ar' duce pre departe de ținta. Atât'a înse trebuie sê constatâmu, că poetulu în cele mai multe d'în poeziele de acestu genu pune degetulu pre ranele sangerande a le națiunii sale și flageleza ratecirile ei.

Technic'a este forte adesu necorecta, multe, forte multu iate, versuri schiope, altele aspre sîru dure, rime vitioase.

Limb'a este puțin alesa. Unu roiu de cuvinte d'în cele mai straine și mai nepoetice, d. e. duhovnicu, vrednicu, dobitocu, mestesiugitu, tractiru, bilsuigu, s. a.

În adeveru, cuvinte de aceste-a obvinu mai cu sema în piesele umoristice-satirice. Unii estetici, între cari și Jean Paul, sustienu, că în poeziele umoristice și satirice se potu întrebunția cu succesu cuvinte ordinare, de tote dîlele, și poetii ce facu astu-feliu sunt scusati. Poetulu, dîce ei, servindu-se de cuvinte ordinare, cunoscute, întielese de celu d'în urma cetitoriu sîru auditoriu, face multu mai ridicolu obiectulu sîru nebuni'a, care o deride, o batjocuresce. Impresiunea asupra lectoriului sîru auditoriului este multu mai certa, mai decisiva. Ide'a ridicolului în obiectulu ce se trateza se ficeza, se încarna, asiê dicundu, multu mai tare. Imaginea devine firma, constantă și întielesa de toti.

Eu le dau dreptu acestor *estetici*, înse d'în punctu de vedere neesteticu și lipsitu de arte. — Este de ajunsu a lo obiectă, că umorulu și satir'a nu stă în a vorbi o limba comună, necioplita, trivială, nu stă în a spune grobianități. Umorulu și satir'a cu atât'a taia mai afundu și mai senti-toriu, cu câtu sunt exprimate mai finu, mai subtilu. Este lucrulu poetulu a-și sensibilisă ide'a prin alte mediloco: inversiuni, concesiuni noue — *Tantum series juncturaque pollet*, — prin metafore și alte o mie espediente poetice. — Cuvintele cari adi sunt comuni, cunoscute și întielese de toti, tocmai d'în acésta cauza că sunt pre cunoscute, pre imprimite în memori'a fia-carui a, au mai puțin fortia, mai slabă imagine, sunt mai puțin frapante, de câtu cuvintele, cari prin aplicarea, concesiunea, însufletirea ce li-o dă poetulu, aparou noue, ca nascute de nou și potentiate. Dar' tocmai candu poetii s'arou potê scusa cu deplina ratiune pentru aplicarea cuvintelor ordinare, chiaru acé-st'a este o proba mai multu, că poezia umoristice-satirice-comica nu încapă în sfer'a purei poe-

Cuventarea deputatului Miletics

tienuta in sediint'a d'in 26 noemvre a casei represintantiloru.

(Urmare.)

Partisanii teoriei despre una natiune politica in statu se provoca la Elveti'a, unde germanii, francesii si italianii se numesc natiune elvetiana, si la Belgiu, unde francesii si flamanii se numesc natiune belgica; dar totu omulu scie, ca genetice nu existe natiune elvetiana si belgica, si ca acest'a e numai numirea geografica a statului, care se dateza de pre tempulu anticu romanu, si susta si acum, dar na ca numirea natiuniloru, ci ca distinctiunea geografica a diferiteloru natiuni d'in acele tiere de natiunile consangene d'in Itali'a, Germani'a, Franci'a si Olandi'a, si acesta numire se intreuintieza mai multu internationaliter, de catu in intrulu statului, ca-ci pre cum vedemu, in Elveti'a sunt recunoscute trei limbe natiunale, asiè dara trei natiuni si trei natiunalitati. Numai fatia cu strainii va dice elvetianulu, ca e elvetianu, belgianulu ca e belgianu, in tier'a sa propria inse se numesc germanu, francesu, italianu, flamanu, si fiulu acestoru natiuni. In Austri'a existe natiune cehica, de si tier'a dupa geograf'a vechia se numesc „Boemi'a“; si de si in Austri'a se vorbesce de statu austriacu si per abusum de natiune „austriaca“, totu si ori si cine scie, ca acest'a nu e numire interiora politica, ci esteriora internationala, pre langa care natiunea germana, polona, cehica si celelalte natiuni nu disparu.

Tocmai osemplele Elvetiei, Belgiului si Britaniei areta, ca acele staturi, in cari sunt mai multe natiuni, mai multe natiunalitati, numesc sum'a natiuniloru, si respective a staturiloru in referintia internationala cu unu nume, si adeca nu cu numele ver-unei d'intre natiunile genetice, ci cu unu nume geograficu seu neutralu, ceea ce nu eschide, ca in intrulu statului se pota fi mai multe natiuni, si ca aceste natiuni se pota numi ca atari.

Au fostu si magiari cercuspecti, cari au crediutu a fi cu dreptate, ca celolalte natiuni nu numai in intru se nu se numesc natiune magiara, ci si fatia cu staturile straine se se accepte una numire internationala neutrala pentru tiera si pentru totalitatea natiuniloru si cetatianiloru ei. Tier'a acest'a si acum numai in limb'a magiara se numesc „tier'a magiariloru (Magyarország)“, er' in alte limbe se numesc: Ungaru, Ungari'a, Uhor, Ugarska, si in cele internationala pote remanè numirea acest'a, dar in intru fia-carei natiuni i-compete numele seu propriu. Numai una natiune politica, numai una natiunalitate politica e fictiune intr' unu statu, care consta d'in mai multe natiuni si mai multe natiunalitati, si anume d'in atari, cari numera milioane; nu este alta natiune, de catu cea genetica, si unde intr' unu statu sunt mai multe natiuni, pre cum in Ungari'a, acolo deca voimu natiune politica, voru fi atate natiuni politice cate genetice, va se dica limbei si natiunalitati fia-carei natiuni i-compete dreptu egal, pusetiune egala, numai ca unei limbe, dar nu unei natiunalitati conformu necesitati neincungiuravere de statu i-se pote dà sfera mai mare, ceea ce facemu si noi in proieptulu nostru, dandu-o limbei magiare pre bas'a istoriei si a proportiunei numerice.

Celu ce voiesce inse, ca tota natiunea d'in Ungari'a se se numesc „magiara“, pentru ca natiunea magiara a cuceritu acesta tiera, pre langa aceea inse uita, ca acesta tiera a aperatu-o si veghiatu-o fia-care natiune, acelu-a se pune pre terenulu dreptului de arme d'in evalu mediu, si troce la una tema, care nu se discute in parlamentu.

In catu pentru argumentulu, ca numirea diferiteloru natiuni de pre tempulu privilegielor n'are valoare in tempulu egalitati de dreptu, observu, ca fiindu dreptulu unificatu nu

Cestiunea diminutiveloru este destulu de grava pentru a nu o lasa, pana nu vomu ilustra-o si cu unu cemplu.

Se ne inchipuimu o statua de o marime naturale, capulu inse numai catu o besica de lampa, unu ochiu deplinu formatu, er' altulu ca de vrabia, nasulu subtire ca o muche de cutitu, gur'a naturale, va se dica, in proportiune cu capulu, mai pana la urechie, manele numai ca pana in cotu, palmele inse si degetele in marime naturale. Ce voru senti fideliu amatori ai diminutiveloru la vederca acestei statue? Fara indoela ce simtumu si noi la citirea possieloru cu atate-a cuvinte *mititele-usiurele*.

Cu deosebire in poesiele erotice, nu numai a le poetului in cestiune, dar' preste totu, se face celu mai mare abusu cu diminutivele.

Pentru ce ore Petrarca, care a scrisu atate-a poesie erotice si in o limba atatu de avuta in diminutive, cum e cea italiana, pentru ce, d'icu, nu si-a indopatu poesiele cu diminutive, pentru ce, d. e. n'a disu nici macaru odata *Lauretta*, *Laurettina* de la Laura, cum d'icu poetii nostri in tota strof'a, d. e. d'in Elisa: Lisa, Lisisiora, pana si Lisitia, s. a.

Diminutivele sunt si ele ca alte multe ereditate ce ni-a lasat'o servilismulu, care a storsu si umbr'a ideelor mari, depline, d'in sufletulu nostru. Clacasiulu abrutitu si cu frie'a in ose de domnulu seu, nu aveà nice mosia, nici boi, nici vaci, nici oi, ba nici copii, de frica, ca i-le ia Domnulu deca voru fi bune si mari, fara aveà numai o *mosiutia*, doi *bouleni*, o *vacutia*, vre-o doue *oisioare* si *copilasi* cati a datu ddieu. Tote erau mici si clacasiulu mai micu de catu tote, in catu incapea de frica si in gaura de sierpe.

Acesta amara clironomia, aceste triste remniscintie trebeu se le sceturamu ca pre nise zale ce au mai remasu pre corpulu nostru d'in lantiulu selaviei. Poesi'a are se maresca, se naltie ideele, se esalte anemele, er'

urmeza, ca inceta natiunile si natiunalitati, cu atatu mai putienu, pentru ca acelea nu ceru nici unu privilegiu in dreptulu politicu si civilu, ci numai administrarea dreptului egal in acele limbe, cari domnescu unde-va, si cari n'au iucetatu a existe. Tocmai egal'a indreptafire pretinde confirmarea recunoscerei diferiteloru natiuni, a limbei si natiunalitati lor, eschidendu supremat'a unei natiunalitati, unei limbe si a unei natiuni.

Postulatu recunoscerei natiunalitatiloru diferite are acea insemnata, ca natiunile aparu ca atari pre terenulu culturi, si deca legea nu li-aru recunosce numirea de natiune, atunci natiunile in totalitatea lor, ca natiuni, n'aru pote infintià institute de cultura, si nu le-aru pote numi cu numele natiunii lor, care dreptu noi lu-pretindemu espresu in proieptulu nostru.

Trecu la alu doile postulatu alu proieptulu nostru, care e medu'a postulatelor nostre si in pregiurulu carui-a intre-g'a cestiune se inverte, ca in pregiurulu unei oshii. Ori-care concessiune nu va ave nici unu pretiu, deca nu va maneca d'in punctulu de vedere alu postulatulu nostru, care suna astufeliu: in comitate, districte, in cetati si comune limb'a maioritati locuitoriloru e limb'a oficiala.

Acestu postulatu se baseza pre principiulu egalei indreptatiri a natiunalitatiloru, asemenea si pre masim'a: ca oficiele si oficialii sunt pentru cetatiani, er' nu cetatiani pentru oficie si oficiali.

Minoritatea e asigurata prin dispuetiunea, ca limb'a minoritati insemnata inca se pote intreuintia ca limba oficiala, toti ceialalti cetatiani sunt asigurati prin dispuetiunea, ca esibitele lor se primescu si se resolu in limb'a lor, deca aceea e un'a d'intre limbele usate in districtulu respectiv, altcum inse in limb'a centrala magiara.

Acest'a sta in tote acele staturi, in cari se afla mai multe natiunalitati, mai vertosu in acele staturi, in cari una natiunalitate nu e atatu de precumpentoria dupa numeru, seu in alta privintia, in catu se pota oprimo seu straforma pre celelalte, si se nu aiba lipsa de bunavoint'a si ajutoriulu altoru natiunalitati.

In Elveti'a tote trei limbele tieriei se intreuintieza in consiliulu confederatiunei, legile se promulga in tote limbele acestea, ordinatiunile si dispuetiunile confederatiunei se edau in limbele acestea, asiè dara limbele tieriei se intreuintieza in modu egal in centru si d'in centru in afara, — afara de acest'a inse in fia-care cantonu acea limba e oficiala, care e limb'a maioritati cetatianiloru; in cantonele mestecate, pre cum sunt Bern, Freiburg, Walisu, sunt cate doue limbe oficiale, er' cetatiani in atingerile lor cu oficiele intreuintieza un'a d'in limbele tieriei; asiè e in Elveti'a, unde 75% sunt germani, 23% francesi, si numai 5% italieni; ba insi-si romanii, cari facu numai 2% d'in poporatiune, in tienutulu lor, cantonulu Grisonu, intreuintieza limb'a lor propriu ca oficiala.

In Belgiu la 1840 doue sute de comune flamane au pretinsu totu aceea, ce pretindemu noi; regele si guvernulu a esmisu la 1856 una comisiune investigatoria, care a raportatu camerei in sediint'a de la 18 diecemvre 1858, si a proieptatu tocmai aceea, ce pretinde minoritatea nostra; in sediint'a camerei de la 15 martiu 1859, guvernulu a incunosciintiatu camera, ca partea cea mai mare a dorintieloru flamaniloru s'a si pusu in valoare: legile, ordinatiunile guvernulu si cele provinciale in provinci'a Brabantulu se promulga si edau si in limb'a flamana; asiè se edau si iustruioniile pentru administratiunea comunelor; magistratele comunale lucra in limb'a flamana si franca; in provinci'a Flandriei tote afacerile cetatiloru si ale comunelor satene se re-

nu se le scriesca, se le micsozeze, se le *piticesca*! La o parte dar' cu diminutivele si se le lasamu numai acolo unde si ele, ori catu de mici, stralucescu ca nise *graunte de diamantu*.

Precum d'minutivele asiè si cuvintele pre lungi nu sunt pentru poesia seu sunt chiaru in contr'a ei, d. e. *misericosiosu, natiunalitate, fatalitate, diplomatie*, cari tote lo aflamu in poesiele lui G. Sionu. Deca mi-va fi permis a face o asemenare d'in punctu de vedere poeticu intre cuvintele scurte si lungi, apoi cuvintele lungi trebeu se le numescu nesc *lociuni* cenusiosi si fumegatori, er' cele scurte *schintei*. Este fatalu a implè unu versu cu unu cuventu seu doue pентru a esprime o idee apoi si acea langada, intunecatu!

George Sionu este totu acela in prim'a lui incercare poetica, ca si in ultim'a piesa d'in colectiunea sa. In cursu de 12 ani nu aflamu in poesiele sale nici o schimbare, nici unu progresu si nici unu regresu.

De unde provine acesta impregiurare caracteristica si rara totu de-odata? Pentru ce accentele poetului copilu seu june nu se distingu intru nemicu de ale poetului barbatu? De ale poetului maturu? Pentru ce ele sunt totu unele si acele-si in ori-ce tempu? — Acest'a nu pote proveni de catu de acolo, ca poetulu totu de un'a a fostu multumitu cu primele sale incercari, nu a mai aflatu de treuintia a se perfectiuna si a progresà, cugetandu ca ar' fi seu imposibile seu de prisosu a termina altu-feliu de cum a inceputu.

Acesta incredere in sine carei-a poetulu i-a permis a se esprime adese-ori in poesiele sale, precum se pote vedè in „poetulu si mus'a“ strof'a a 2-a; „Rangulu meu“ strof'a a 3-a; acesta incredere, d'icu, l'a amagitu, l'a incatusiatu pre poetu si nu l'a lasatu a cugeta la progresu.

Ar. Densusianu.

tatea poteriloru sale, ca se asecuru inplenirea misiunei sublime a monarciei si conservarea intereselor celor mai scumpe ale poporeloru mele.

Ambe corpurile reprezentative au corespunsu deplinu asceptariloru mele. Petrunse de adeveratele semtieminte patriotice, primira nou'a lege de aperature. Eu amu santiunatu-o si amu dispu a se esecuta fara amenare.

Straformarea de dreptu publicu restitui impeniulu pre basile istorice, pre cari era asediatu atunci, candu reesà cu succesu d'in luptele cele mai grele, reportandu invingeri straluците.

Adi ambe partile imperiului meu voru pasi cu interesu egal pre aren'a luptei pentru marirea, puterea si securitatea monarciei.

Armat'a mea dobandi prin acest'a unu aliatu, care o va spriginu cu deplina vigore, in bine si in ru.

Poporele mele, fara diferentia de caste, — urmandu dispuetiunei legiloru, — voru concurge superbe si cu una demnitate justa su stendardele mele pentru a si-inpleni cea mai nobila d'intre detorintiele sale.

Armat'a fie scol'a virtutiloru, fara cari natiunile nu si-potu sustieniè marirea lor si imperiele puterea lor.

Armat'a se adauge cu honvedismulu, care va forma una parte integritoria a puterei de aperature. Scopulu honvedismului este egal cu alu armatei; consta d'in acele-a-si eleminte, ma in parte se compune d'in insa-si armat'a.

M'adresezu cu incredere armatei.

Voiescu, ca toti acei-a, cari servescu patriei cu arm'a, se pasiesca cu bucuria si energia pre nou'a arena. Voiescu, ca ereditatea cea scumpa a armatei, fidelitatea si sentiementulu de intima colegialitate, se se pastreze intrega in tote clasile, ca armat'a, marin'a si gard'a tieriei se tiena la unu scopu, insufletite de acele-si detorintie, indreptafite la acele-si gloria.

Dreptu-ace'a voiu ascepta de la toti oficirii armatei si ai gardei, ca se suscepa in estu-modu nou'a institutiune; voiu ascepta cu deosebire de la generari, ca de la conducatori, ca se astringa catu mai tare legatur'a, ce intrunesce pe aceste doue parti; ca se invioisiezze spiretulu ordinei si alu disciplinei, si se previna ori-carei direptiuni ratecite indata la ivina acelei-a.

Armat'a mea fu atinsa de una calamitate grava; avu se treca prin crise seriose; curagiulu ei inse nu sa frantu, increderea mea in d'ins'a nu s'a clatenatu.

Carier'a fidelitati si a onorei, pre care au inaintatu pana acuma bravii fii ai imperiului meu, trebeu se remana acele-si pentru totu de una. Armat'a nu si-nege trecutulu, ci rechiame pentru evulu presinte monumintele gloriose a le secleloru trecute.

Inaintandu cu tempulu si cu sciinti'a, intarita prin eleminte noue, inpuna respectu inimiculu si fie seutulu imperiului si alu tronului.

Bud'a, 5. diecemvre, 1868.

Franciscu Iosifu m. p.

ie, fara ea remano d'impreuna cu poesi'a didactica si tendentiosa pre puntea, ce impreuna poesi'a cu pros'a, seu, cum dice Plutarcu, pros'a pedestra imprumuta carulu poesiei.

Spresioni concise, rotunde si semnificative totu odata, aflamu forte putine in poesiele lui Sionu.

Diminutivele joca unu rol insemnatu, si apoi unele ca: mandrutia, mandrutitia, baditia, fetitia, guritia, etc. sunt atatu de dese, in catu si in poesie popularo ar' fi de ajunsu pentru a deveni gretiose.

Poetii nostri mai vechi aveau unu gustu multu mai bun in acestu punctu. La ei diminutivele sunt forte rare, si numai acolo unde sunt de lipsa, unde adaugu la poesia. Mar'ia diminutiveloru a devenitu asta-di o bola generale, si o bola periculosa, deca nu mortale pentru poesia.

Unii voru a crede ca diminutivele sunt o gratia deosebita a limbei romanesci. Eu d'icu, ca sunt numai o proprietate, care singuru prin raritate si drepta aplicare devine *patia*.

Cu catu unu lucru este mai desu, cu atata e mai fara pretiu si face mai putina impresiune, seu nici o impresiune, ca chiaru desgustare. Acest'a este unu adeveru ce lu esperiamu mai in tote dilele. Acest'a este in scurtu fondulu reale si psihologicu totu-o-data, ce reproba intreuintiarea diminutiveloru, er' nu pentru ca Cigani ar' intreuintia adese diminutivele, cum a scrisu nu sciu cine si unde cu o naivitate demna de unu copilu.

Prin urmare, cu catu diminutivele sunt mai dese in limb'a nostra, cu atata au mai putina valoare si procura mai putina placere estetica. Pentru acele poetii cari si-pricepu dispuetiunea, se voru servi de diminutive catu se pote mai raru, si numai acolo, unde d'in punctu de vedere artisticu-esteticu sa fi absolutu necesariu.

solvu exclusiv numai in limb'a flamana; conclusele consiliilor comunale se substernu juredictiunei provinciale in limb'a flamana, si juredictiunea provinciala si-eda ordmationile sale in limb'a flamana; oficialii guvernului resolvu afacerile in limb'a flamana si franceza, dupa cum se substernu; juredictiunea provinciala comunica cu cetatile in limb'a franceza, dar' cetatile flamanc si-substernu afacerile in limb'a flamana, si numai comitv'a o trametu francece; in fine guvernulu resolve afacerile singurateciloru in limb'a esibiteloru.

Comisiunea dietei d'in 1861 a proieptatu, ca represintanti'a municipieloru; si a comuneloru s'e si-alega ea in sa-si limb'a administratiunei, totu asi'e a dispusu si subcomisiunea dietei d'in 1867, pre cum proiepteza si elaboratulu comisiunei centrale pentru comunele nemunicipale.

Prin acest'a se motiveza cerintiele libertatii individuale, si se recunoce, ca legea nu pote impune maioritatii represintantiei limb'a de administratiune, in contr'a vointiei ei.

De si individualitatea, personalitatea individuala a cetatianului e cate-odata fantan'a drepturilor, totu-si nu e fantan'a tuturor drepturilor; in lumea morala, preste care domnesce legea libertatii, se afla esistintie morale seu colective, cari nu si-deriva totu dreptulu de la individualitate singuratece, nici de la agregatiunea vointiei omenilor singurateci, ci porta ore-cari drepturi esentiali in sine, in natura si destinatiunea loru propria; atari esistintie, personalitati morale sunt statulu si beseric'a. Acestoru-a nu li-e iertatu a nimici individualitatea, libertatea individuala si drepturile individuale, pentru ca in fine si dupa intiesulu de asta-di tote aceste esistintie sunt pentru omeni, si nu omenii pentru ele, ca in tempulu vechiu. Individualitatele potu paraai cutare statu seu beseric'a; dar' pana ce sunt in ele trebeu s'e conceda, ca s'e li-se restringa libertatea individuala in acea mesura, care o pretinde sustarea si dezvoltarea personalitatii colective. Asi'e stamu cu nationalitatea ca si cu personalitatea morala a natiunei. Nationalitatea nu e droptu alu omenilor singurateci, ca-ci de aru fi, atunci si omenii privati in cutare statu, de exemplu: unu cetatianu serbu in Franci'a, unu cetatianu francecu in Ungari'a, aru fi indreptatiti a pretinde, ca statulu respectivu s'e li-primessa si resolve si esibitele loru in limb'a loru, ceea ce aru fi absurd; nationalitatea e dreptulu cutarei multimi insemnato politice a cetatianiloru de una limba, cari intr'unu statu locuescu multu putienu la olalta; singuratecii au dreptulu a si-promove nationalitatea loru, a o aduce in armonia cu esistinta statului si cu alte esistintie, dar' n'au dreptulu a o nimici seu a se lapeda de ea. Omulu singuratecu nu pote abdice nici de acele drepturi, cari sunt drepturi fundamentale, innasute, cari lu-facu omu si persona; nationalitatea inse e celu mai personalu si mai fundamentalu dreptu alu omului, si pana se tiene omulu de ore-care nationalitate, pana nu o parascesce, n'are dreptulu a abdice de ea, nici chiaru in numele seu cu atatu mai putienu in numele alegatoriloru sei, cari nu si-alegu represintantii pentru limba seu dupa nationalitate, ci pentru alte interese politice seu materiale ale municipiului; represintantele dara nici nu capeta impoterire in privinti'a limbei si a nationalitatii alegatoriloru. De-asupr'a personalitatii si vointiei individuale sta esistinta comune a natiunei si nationalitatii, si vointi'a generala espresa in consciinti'a nationala, in care se concentroza semtiulu, in-

tiesulu si vointi'a natiunei. In asta privintia se esprime forte frumosu numit'a comisiune flamana in motivele sale: „Limb'a e mai multu de catu interesu personalu, limb'a e posiciunea cea mai intima a natiunei, mai multu de catu consciinti'a politica, ca-ci acest'a dupa impregiarile esteriore e supusa multoru schimbari; e mai multu de catu religiunea, pentru ca e mai vechia, si are mai multu interesu pentru personalitate; unde aru fi acelu guvernulu intieleginte, care s'e vateme consciinti'a individuala, religiunaria si politica, si s'e impuna parerea sa propria; cestiunea limbei e cestiune de consciintia, in care nu se pote mesteca nime afara de proprietariulu limbei, — e acea cestiune, care nu suferu discutiune.“

(Va urma.)

Beinsiu, in Brumariu, 1868.

Precum vieti'a e posomorita si odiosa in adenculu temnitiei rigide; chiaru asi'e suntemu si noi scarbiti pre la vale Crisiulu negru cu statulu presinte alu lucrurilor; da asi'e, ca-ci precum celui-a ce jace cufundatu in lacreme pre paiele putredinei, nu-i licuresce cu anii intregi o radia de sore virificatoria — si totulu i apare mortatiune — asi'e si noue, — cu tote ca se dice ca pre ceriu e sorele luminatoriu, este libertatea si constitutiunea, totu-si ceriulu nostru ni apare hidosu, si aerulu lui plinu de miasme molipsitorie, cu alte cuvinte, suntemu ca si locuitorii polari, cu sore in eternu pre ceriu, — constitutiune maghiara, — sore inse, numai in aparintia, sore cu lumina morta, cu intunerecu, — sore, fara caldura, sorele mortiloru — aici jace deja vin'a, cum ca beinsienii cei aprigi de la 60—65, de la diploma, pana la dualismu, asta-di nu intru atatu-a viedia, catu mai vertosu vegetedia; prin urmare s'e fimu justificati pentru ca tacemu tacerea pescelui, in catu chiaru suntemu si graiti de indiferinti prin opiniunea publica romana; si cum asi'e?

Triumfandu dualismulu, cestiunea limbei ce agitase cu atata mandria pre bihoreni s'a casatu, ori mai bine cum am dice de la forulu antaiu de acasa, a trecut la forulu d'in urma la dieta. Se scie de ajunsu ce s'a intemplat apoi acasa, si ce la dieta. Acasa persecutiune marsiava; toti romanii de calibru greu dimisi d'in posturi, de la comiti, vice-comiti pana la haiducii si dorobantii d'in urma; la dieta traganare si ilusiune, si mai in urma ignorantia deplina (Vedi proiectulu in caus'a nationalitatiloru.)

Astfeliu legati ghemu, taiati la nervi, dimisi d'in posturi, afara d'in comitetulu centrale comitatensu, persecutati, si striviti, ce s'e fimu facutu in cesti trei ani d'in urma, nimicu? domne feresce! amu rabdatu; a suferi cu barbatia inca este mare virtute; inse si mai multu, am invetiatu in scol'a cea amara a esperintiei.

Amu invetiatu ce este constitutiunea unguresca — d'in praese — pentru romani, chiaru in unu comitatu bucinatu liberalu a la Tisa-esci, Cianadi, Patai et comp., si acestea s'e inse insemne bine. Amu invetiatu a ne cunosce romanasi nostri

d'in ambele parti, d'in lumea niamtiului, si d'in lumea ungurului; si in urma ce amu mai invetiatu?

Amu invetiatu de si cu amaru, s'e pieru ura personala, s'e se stinga discordia intre fratii de unu sange, s'e nu mai fia nici amintire de confesiunalismu, hidra ingrasata prin straini, s'e incalcece mai cu inlesnire pre cervicea nostra; asi'e in Beinsiu nu mai sunt dusmanie intre romani si romani, cari acum trei ani se injurau, se luau de capu, ca pruncii minoreni, de rideau ungurii de noi in pumni, ci desamagiti, suntemu cu totii frati intr'o iubire si sentfre. (Dorimu d'in inima ca ddielu pazei s'e conserve iubirea generale in inim'a conducatoriloru romani beinsieni pentru eternu, si celor'a ce se voru incerca a-o mai tulburu s'e-li cantamu o strofa cu poetulu.

Fia-vi vieti'a negra amara,
Copii s'e n'aveti de sarutatu,
Si candu pre calea de vecinicia
Veti pleca sarbedi tremuratori,
Pe fruntea vostra mortea s'e scria:
Dusmanii natiunei, crudi vendiatori.

Alexandri

Alteum miscarile mai de aproape pentru alegerea noului deputatu dietale, ni voru justificata de ajunsu, ore prin doue lupte per dute, invetiata-mu a invinge?!

C. — —

Sciri electrice.

Constantinopolea, 9 diecemvre. Guvernulu turcescu a tramesu unu ultimatu la Aten'a in cestiunea candiotica, la care se cere respunsu in decursu de cinci zile. In casulu contrariu port'a va intrerumpe relatiunile diplomatice cu Greci'a. Represintantii Angliei si ai Franciei spriginescu pretinsunile portei.

Vien'a, 10 diecemvre. Rusi'a s'a deslipitu de cestiunea poteriloru garante in cestiunea grecesca, si dechiaru ca pretinsunile portei sunt pre aspre.

Vien'a, 10 diecemvre. Ministrulu de finantie substerne casei represintantiloru restulu bugetului pre anulu 1869 si proieptulu de lege despre reform'a darei funduarie.

Belgradu, 9 diecemvre. Guvernulu a dat unei societati serbesci concessiunea, spre a cladi un linia ferata de la Belgradu la Alecsinaciu.

Madridu, 10 diecemvre. Insurgintii d'in Madridu voru a capitula. Se spera, ca li-se va concede capitulatiunea.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu:

ALESANDRU ROMANU

Comunicatiunea drumurilor de feru.

Vien'a-Pest'a-Segedinu-Temisior'a-Baziasiu.

De la Vien'a	pleca la 7 ore 45 min. dem.	si la 8 ore — min. ser'a.
„ Posionu	„ 10 „ 24 „ „	„ 10 „ 51 „
„ Neuhäusel	„ 1 „ 23 „ diu'a,	„ 1 „ 54 „ noptea
„ Pest'a	„ 5 „ 19 „ d. m.	„ 6 „ 31 „ deman.
„ Czegléd	„ 7 „ 12 „ „	„ 9 „ 14 „ „
„ Segedinu	„ 12 „ 12 „ noptea,	„ 2 „ 55 „ dup. m.
„ Temisior'a	„ 3 „ 55 „ dem.	„ 7 „ 47 „ „
„ Jasenov'a	„ 8 „ 4 „ „	„ *)
„ Beseric'a-Alba	„ 8 „ 40 „ „	
Sosescu in Baziasiu	la 9 „ 10 „ „	

*) De la Temisior'a la Baziasiu comunica numai odata.

Baziasiu-Temisior'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a.

De la Baziasiu	pleca la 5 ore 55 min. d. a.
„ Beseric'a-Alba	„ 6 „ 27 „ „
„ Jasenov'a	„ 7 „ 6 „ „
„ Temisior'a	„ 10 „ 40 „ ser'a si la 7 ore 25 min. dem
„ Segedinu	„ 2 „ 26 „ noptea, „ 12 „ 53 „ diu'a
„ Czegléd	„ 6 „ 35 „ dem. „ 6 „ 21 „ d. a.
„ Pest'a	„ 9 „ 55 „ „ „ 9 „ 30 „ ser'a
„ Neuhäusel	„ 1 „ 52 „ diu'a „ 1 „ 8 „ nopt.
„ Posionu	„ 4 „ 48 „ d. a. „ 4 „ 12 „ dem.
Sosescu in Vien'a	la 6 „ 36 „ „ „ 6 „ — „ „

Jasenov'a-Oravit'a.

De la Jasenov'a	pleca la 8 ore 30 minute demaneti'a.
„ Jam	„ 9 „ 12 „ „
„ Racasdia	„ 10 „ 12 „ „
Sosescu in Oravit'a	la 10 „ 57 „ „

Oravit'a-Jasenov'a.

De la Oravit'a	pleca la 4 ore — minute dupa mediatu.
„ Racasdia	„ 4 „ 45 „ „
„ Jam	„ 5 „ 38 „ „
Sosescu in Jasenov'a	la 8 „ — „ „

Vien'a-Oradea-Mare.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute sera.
„ Pest'a	„ 6 „ 35 „ deman.
„ Czegléd	„ 9 „ 27 „ „
„ Püspök-Ladány*)	„ 1 „ 58 „ dup. med.
Sosescu in Oradea	la 4 „ 38 „ „

*) Cale laterale duce la Dobritinu, unde sosescu la 3 ore dupa mediatu.

Oradea-Mare-Vien'a.

De la Oradea	pleca la 10 ore 6 minute demaneti'a
Sosescu in Püspök-Ladány*)	„ 12 „ 48 „ diu'a
„ Czegléd	„ 5 „ 41 „ ser'a
„ Pest'a	„ 8 „ 37 „ „
„ Vien'a	„ 6 „ — „ demaneti'a.

*) Cale laterale vine de la Dobritinu.

Vien'a-Aradu.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute ser'a.
„ Pest'a	„ 6 „ 25 „ deman.
„ Czegléd	„ 9 „ 47 „ „
„ Szolnoco	„ 11 „ 2 „ „
Sosescu in Aradu	la 5 „ — „ ser'a.

Aradu-Vien'a.

De la Aradu	pleca la 10 ore 15 minute demaneti'a
„ Szolnoco	„ 4 „ 22 „ dupa mediatu.
Sosescu in Czegléd	la 5 „ 38 „ „
„ Pest'a	„ 8 „ 37 „ „
„ Vien'a	„ 6 „ — „ demaneti'a

Vien'a-Paris.

De la Vien'a	pleca 4 ore 30 minute ser'a.
„ Salzburg	„ 1 „ — noptea.
„ Monacu	„ 5 „ 45 deman.
„ Stuttgart	„ 11 „ 45 „ „
„ Mühlacker	„ 12 „ 55 diu'a.
„ Carlsruhe	„ 2 „ 10 dupa med.
„ Strassburg	„ 5 „ 25 „ „
Sosescu in Paris	la 5 „ — demaneti'a.

Paris-Vien'a.

De la Paris	pleca la 8 ore 35 minute ser'a.
„ Stassburg	„ 8 „ 57 „ dem.
„ Carlsruhe	„ 10 „ 40 „ „
„ Mühlacker	„ 12 „ — „ diu'a.
„ Stuttgart	„ 1 „ 20 „ dupa med.
„ Monacu	„ 8 „ 30 „ ser'a.
„ Salzburg	„ 1 „ 30 „ noptea.
Sosescu in Vien'a	la 9 „ 30 „ deman.

Comunicatiunea posteloru.

De la Oradea-Mare la Clusiu, pleca in tote dilele la 6 ore 30 minute dupa mediatu, sosescu in Clusiu la 1 ora 30 minute dupa mediatu. Cale de 19 1/2 mile, tiene 18 1/2 ore 40 minute, costa 10 fl. 92 cr.

„ Clusiu la Oradea pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, sosescu in Oradea la 6 ore 40 minute demaneti'a.

„ Aradu la Sibii (prin Dev'a) pleca in tote dilele, la 7 ore ser'a, sosescu in Sibii la 2 ore 15 minute noptea. Cale are 34 1/2 mile, tiene 31 ore 15 minute, costa 20 fl. 2 cr.

„ Sibii la Aradu (prin Dev'a) pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, sosescu in Aradu la 1 ora 45 min. noptea.

„ Temisior'a la Sibii pleca in tote dilele la 6 ore deman. sosescu in Sibii la 1 ora 30 min. dupa mediatu. Cale de 36 1/2 mile, tiene 31 ore 40 min., costa 20 fl. 44 cr.

„ Sibii la Temisior'a pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, sosescu in Temisior'a la 7 ore 40 minute ser'a.

„ Temisior'a la Orsiova pleca luni-a, marti-a, joi-a, si sambet'a la 6 ore demaneti'a, sosescu in Orsiova la 6 ore deman. Cale de 26 1/2 mile, tiene 24 ore, costa 14 fl. 98 cr.

„ Orsiova la Temisior'a pleca dominec'a marti-a, mercuri-a si vineri-a la 6 ore ser'a, sosescu in Temisior'a la 6 ore ser'a in diu'a urmatoria.

De la Temisior'a la Aradu pleca in tote dilele la 6 ore dem. sosescu in A. la 11 ore 45 minute diu'a. Cale de 7 mile, tiene 5 ore 45 min., costa 3 fl. 8 cr.

„ Aradu la Temisior'a pleca in tote dilele la 2 ore dupa mediatu, sosescu la 7 ore 45 minute ser'a.

„ Sibii la Clusiu pleca in tote dilele, la 3 ore d. m. sosescu la 9 ore 20 min. deman. Cale de 21 1/2 mile, tiene 18 ore 20 min., costa 12 fl. 18 cr.

„ Clusiu la Sibii pleca in tote dilele la 5 ore dupa med. sosescu la 11 ore 50 min. diu'a.

„ Sibii la Brasiovu pleca in tote dilele la 5 ore dupa med. sosescu la 7 ore 25 min. deman. Cale de 18 1/2 mile, tiene 14 ore 25 min., costa 10 fl. 36 cr.

„ Brasiovu la Sibii pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, sosescu la 9 deman.

„ Sibii la Muresiu-Osiorheiu pleca luni-a, marti-a, vineri-a, si sambet'a la 7 ore ser'a, sosescu la 1 ora 5 min. d. m. Cale de 19 1/2 mile, tiene 18 ore 5 min. costa 10 fl. 78 cr.

„ Muresiu-Osiorheiu la Sibii pleca luni-a, marti-a, mercuri-a si sambet'a la 8 ore deman. sosescu la 2 ore 35 min. noptea.